4- Hayatı kim vermiş, yapmış ise rızıkla o hayatı besleyen ve idame eden de odur.

> **Evet, en parlak bir mu’cize-i sanat-ı Samedaniye ve bir hârika-i hikmet-i Rabbaniye olan hayatı kim vermiş, yapmış ise rızıkla o hayatı besleyen ve idame eden de odur. Ondan başka olmaz. Delil mi istersin? En zayıf, en aptal hayvan en iyi beslenir (meyve kurtları ve balıklar gibi). En âciz, en nazik mahluk en iyi rızkı o yer (çocuklar ve yavrular gibi).**
>
> **Evet, vasıta-i rızk-ı helâl, iktidar ve ihtiyar ile olmadığını; belki acz ve zaaf ile olduğunu anlamak için balıklar ile tilkileri, yavrular ile canavarları, ağaçlar ile hayvanları muvazene etmek kâfidir.**

1. Hayatı veren kimse, rızkı da veren odur

Hayat, kendi kendine ortaya çıkan bir şey değildir. En parlak bir mucize-i sanat, en ince bir harika-i hikmettir. Böyle bir hayatı kim vermişse, onu ayakta tutacak rızkı da ancak o verir. Çünkü hayatı yapmakla rızkı temin etmek **aynı kudretin işi**dir. Birini verip diğerini başkasına bırakmak mümkün değildir.

Hayatı veren kimse, rızkı da veren odur demek şudur. Hayatı veren ama rızkı veremeyen bir kudret düşünülemez. Hayatı veremeyen ama rızkı veren de düşünülemez. İkisi ayrılmaz bir bütündür.

2. Rızık güçle değil, aczle gelir

İnsan zanneder ki: Güçlü olan daha iyi beslenir. Zeki olan daha rahat rızık bulur. Plan yapan kazanır. Hâlbuki kâinattaki manzara bunun tam tersini gösterir.

En zayıf ve en “aklı kıt” görünen canlılar en rahat beslenenlerdir. Meyve kurtları hiçbir hazırlık yapmadan en temiz gıdanın içine yerleştirilir. Balıklar, suyun içinde sofraları hazır bulur. Ne tarla sürerler ne depo yaparlar.

Buna karşılık çok hilekâr, çok çevik ve çok güçlü olan tilkiler çoğu zaman aç gezer. Av peşinde koşar, risk alır, yorulur ama rızkı garanti değildir. Yani iktidar arttıkça rızık kolaylaşmıyor; bilakis zorlaşıyor.

3. En nazik mahlûk, en temiz rızkı yer

Çocuklar ve yavrular bu hakikatin en açık şahididir. En aciz, en korunmasız, kendi başına hiçbir şey yapamayan varlıklar olmalarına rağmen en saf, en temiz, en uygun rızıkla beslenirler. Anne sütü gibi mucizevi bir gıda, tam ihtiyacı kadar ve tam zamanında hazırlanır.

Burada çok önemli bir nokta var: Bu rızık, çocuğun çalışmasının sonucu değildir. Talebinin, gücünün, planının eseri değildir. Tam aksine, **aczinin neticesidir**.

4. Muvazene: Balık–tilki, yavru–canavar

Üstadın istediği şey şudur: Yan yana koy ve bak.

Balık; hareketsiz gibi, plansız, savunmasız. / Tilki; zeki, hızlı, kurnaz.

Ama kim daha rahat rızık buluyor?

Yavru = güçsüz, muhtaç. / Canavar = güçlü, saldırgan

Ama kim daha temiz ve zahmetsiz besleniyor?

Ağaç = yerinden kıpırdayamaz. / Hayvan = koşar, dolaşır

Ama meyve ağacın dalında hazırdır; hayvan ise aramak zorundadır.

Bu kıyas açıkça şunu söylüyor: Rızık, iktidarın değil; **acz ve zaafın diliyle gelir**.

5. İnsana bakan sarsıcı netice

İnsan rızkı kendi gücüne, zekâsına ve çabasına bağladığı anda büyük bir yanılgıya düşer. Çünkü kâinat diliyle ilan edilen kanun şudur: Rızık, çalışmanın karşılığı değil; Allah'ın rahmetinin neticesidir.

Çalışmak bir **vesiledir**, ama sebep değildir. Sebep zannedildiği anda insan: Namazı terk eder, tevekkülü bırakır, rızkı omzuna yükler ve huzurunu kaybeder.

Hâlbuki aczini bilen, rızkı Allah'tan bilen insan hem çalışır hem secdeyi bırakmaz. Çünkü bilir ki çalışan el kendinindir; rızkı veren ise Allah'tır. Kâinatta rızkı açan anahtar güç değil, aczdir.